

Buro Maerlant
Landschap, Ecologie & Ruimtelijke Ordening



BM-NOTITIE 2013

Berkel-Enschot Kerkstraat 16

Ecologische quickscan in het kader van de Flora- en faunawet

J. van Suijlekom, 6 mei 2013

Inhoud

	Blz
1 Inleiding	3
1.1 Algemeen	3
1.2 Methode / doel	3
1.3 Beschrijving van het plangebied en de toekomstige ingrepen	3
2 Wet- en regelgeving	4
2.1 Flora- en faunawet	4
2.2 Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)	4
2.3 Gebiedsbescherming in het kader van de EHS en natura 2000	6
3 Resultaten van het veldonderzoek	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Beschermde soorten: resultaten en verwachting	7
4 Conclusies en aanbevelingen	9
Conclusies	9
Aanbevelingen	9
Literatuur	10

Impressie van het
plangebied.
Foto's: Buro Maerlant
25-04-2013



1 Inleiding

1.1 Algemeen

Op verzoek van De Bie + De Bie buro voor architectuur en stedenbouw heeft Buro Maerlant een ecologische quickscan uitgevoerd op de locatie Berkel-Enschot Kerkstraat 16 in de gemeente Tilburg. Het veldonderzoek werd uitgevoerd op 25 april 2013. Aanleiding van het onderzoek is de voorgenomen herinrichting van het plangebied voor de bouw van appartementen, waarbij de huidige bedrijfsbebouwing in een deel van het plangebied wordt gesloopt en het bestemmingsplan wordt gewijzigd.

1.2 Methode / doel

De ecologische quickscan bestaat uit een gerichte veldinspectie naar de eventuele aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Tijdens een éénmalig veldonderzoek is het plangebied zelf en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van diersporen zoals uitwerpselen, krap- en graafsporen, en is de vegetatie bekeken. Tevens zijn waarnemingen van aanwezige diersoorten gedaan. Op basis van *expert-judgement* is een inschatting gemaakt van het mogelijk voorkomen van beschermde soorten. Dit is afgewogen tegen de toekomstige ontwikkelingen. Doel van het onderzoek is een goed onderbouwde inschatting te geven, zodat kan worden gehandeld conform de Flora- en faunawet.

1.3 Beschrijving van het plangebied en de toekomstige ingrepen

Het plangebied Kerkstraat 16 ligt binnen de bebouwde kom van Berkel-Enschot in de gemeente Tilburg. Het huidige plangebied omvat een volledig verhard binnenterrein met een bedrijfshal / kantoor met aan de straatzijde een woning. Men is voornemens het binnenterrein te ontwikkelen voor de bouw van appartementen (figuur 1). Voor dit doel wordt de bebouwing gesloopt. De woning, met bijgebouw, aan de straatzijde blijft behouden.



Figuur 1
Globale begrenzing van het plangebied (rood). Oranje = toekomstig bouwblok, groen = te behouden bebouwing.
Bron ondergrond: Google Earth.

2 Wet- en regelgeving

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op de bescherming van in het wild voorkomende plant- en diersoorten. Deze bescherming heeft als doel het voortbestaan van soorten (géén individuen) te waarborgen. Het veroorzaken van schade aan planten en dieren is in principe verboden, tenzij men hier uitdrukkelijke toestemming voor heeft (nee, tenzij principe). De verbodsbepalingen gelden voor circa 500 plant- en diersoorten.

Verbodsbepalingen

De volgende verbodsbepalingen (tabel 1) in de Flora - en faunawet zijn voor dit onderzoek relevant:

Artikel	Verbodsbepaling
8	Het verbod om planten behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
9	Het verbod om dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
10	Het verbod om dieren opzettelijk te verontrusten.
11	Het verbod om nesten, holen, of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
12	Het verbod om eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
13	Het verbod planten, producten van planten of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot beschermde inheems of uitheemse dier- of plantensoorten te vervoeren, ten vervoer aan te bieden of af te leveren.

Tabel 1
Beknopte weergave verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 13 uit de Flora- en Faunawet

Zorgplicht

In artikel 2 van de Flora- en faunawet wordt verwacht, dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor alle (dus ook niet beschermde) planten en dieren en de leefomgeving. Het kan worden gezien als een fatsoenseis.

2.2 Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)

In 2005 heeft de minister van LNV door middel van een AMvB de regels vereenvoudigd door wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet. Bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig

Tabel 2
Beschermsre-
gimes 1 t/m 3
AMvB artikel 75
van de Flora- en
faunawet

Categorie	Omschrijving
1	In deze categorie zijn algemeen voorkomende beschermde soorten opgenomen. Bij ruimtelijke ontwikkeling, bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling van artikel 8 t/m 12. Dit is zonder verdere eisen (lichte toets). Voor andere activiteiten dient een ontheffing te worden aangevraagd.
2	Hier onder vallen minder algemene, niet bedreigde soorten. Indien men werkt volgens een goedgekeurde gedragscode is geen ontheffing nodig. In de andere gevallen is een ontheffing nodig. Voor het verkrijgen van een ontheffing dient men aan te tonen, dat er geen inbreuk wordt gedaan op de gunstige instandhouding van de soort.
3	Tabel 3-soorten zijn strikt beschermd. Dit zijn soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bedreigde soorten die bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen. Alle vogelsoorten vallen hier ook onder. Voor broedende vogels wordt in principe nooit ontheffing verleend, omdat werkzaamheden buiten het broedseizoen kunnen worden uitgevoerd. Voor ruimtelijke ontwikkeling is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verkregen als wordt aangetoond, dat geen alternatieven voor handen zijn en wezenlijk negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Van de initiatiefnemer wordt gevraagd schade zoveel mogelijk te beperken(mitigatie) en dienen veelal alternatieven te worden geboden(compensatie). Door een effectbeoordeling via een uitgebreide toets en een compensatieplan kan onder voorwaarden een ontheffing worden verkregen. Indien sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik dient men te werken met een goedgekeurde gedragscode. Indien men deze niet zelf op heeft gesteld, is het mogelijk gebruik te maken van reeds bestaande gedragscodes. Als geen gedragscode voor handen is dient een ontheffing te worden aangevraagd. Voor overige activiteiten is altijd een ontheffing nodig, waarbij bovengenoemde criteria gelden.

Indien alleen tabel-1 soorten worden aangetroffen volstaat voor ruimtelijke ontwikkeling een quickscan (lichte toets). Wanneer tabel 2 of 3- soorten worden aangetroffen of worden verwacht kan afhankelijk van toekomstige ingrepen en de soort aanvullende toetsing nodig zijn (uitgebreide toets). Doorgaans is daarvoor intensiever onderzoek nodig in het geschikte jaar-getijde.

Per augustus 2009 is de beoordeling Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen door de Dienst Regelingen gewijzigd, waardoor bij **aantoonbaar** voldoende mitigatie en compensatie voor strikt beschermde soorten niet altijd meer een ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Ontheffingen voor Habitatrichtlijnsoorten worden vrijwel niet meer verleend. Nesten van vo-

gels zijn doorgaans alleen beschermd tijdens het broedseizoen. Van een beperkt aantal vogelsoorten zijn nesten ook buiten het broedseizoen en dus jaarrond beschermd (zie tabel 3).

Tabel 3
Beschermscategorieën nesten, waarvan de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet jaarrond (1 t/m 4) of tijdens het broedseizoen (categorie 5) gelden

Categorie	Omschrijving
Jaarrond beschermde nesten	
1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2	Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De fysieke voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3	Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
Niet jaarrond beschermde nesten	
Let op: onderbouwing en eventueel nader onderzoek echter gewenst	
5	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: boerenzwaluw, ekster, groene specht en spreeuw).

Van alle categorieën vogels in hierboven genoemde tabel is het belangrijk aan-of afwezigheid van nesten / territoria aan te tonen. Via een omgevingscheck en eventueel nader onderzoek is dit mogelijk.

2.3 Gebiedsbescherming in het kader van de EHS en Natura 2000

Het plangebied ligt op relatief grote afstand van beschermde gebieden (EHS en Natura 2000), allen gelegen buiten de bebouwde kom van Berkel-Enschot, waarbij het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied zich niet binnen een straal van 2,0 km afstand van het plangebied bevindt. Op circa 2,2 km ten zuidoosten van het plangebied ligt het (ontwerp) Natura 2000 - gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen. Door deze grote afstand en de beperkte aard van de ingrepen, zijn effecten op dit gebied op voorhand uit te sluiten. Gebiedsbescherming en effecten door externe werking zijn niet aan de orde.

3 Resultaten van het veldonderzoek

3.1 Algemeen

Het veldonderzoek werd uitgevoerd op 25 april 2013 door J. van Suijlekom. Het plangebied / toekomstige bouwblok was volledig verhard, begroeiing ontbrak op enkele algemene planten tussen stenen geheel. In het zuiden, westen en oosten grenst het bouwblok aan stadstuinen met lokaal enkele forsere thuja's en ruwe berk. In het zuiden bestond de erfscheiding gedeeltelijk uit een door klimop overwoekerde schutting.

Ecotopen

Het bouwblok bestaat uit de ecotopen:

- » Bebouwing, bestaande uit een loods en laagbouw. De loods was opgetrokken uit baksteen en was voorzien van een schuin golfplaten dak. De laagbouw was opgetrokken uit baksteen en had een platdak met lichtkoepels. De muren waren vermoedelijk voorzien van een spouw.
- » Een overkapping met staalplaten;
- » Verharding.

De te behouden woning was opgetrokken uit baksteen en voorzien van een pannendak.

3.2 Beschermde soorten: resultaten en verwachting

Planten

Er werden geen door de Flora- en faunawet beschermde plantensoorten aangetroffen. Dit zijn kritische soorten waarvoor geschikte habitat ontbrak. Muurplanten werden niet aangetroffen. De bebouwing was ook niet dusdanig oud, dat een muurvegetatie zich zou kunnen ontwikkelen.

Zoogdieren algemeen

Tijdens het veldbezoek werden geen sporen aangetroffen van in het wild levende zoogdieren. Het plangebied heeft niets voor strikter beschermde grondgebonden zoogdieren te bieden. De aanwezigheid van strikter beschermde zoogdieren in het plangebied kan redelijkerwijs worden uitgesloten.

Vleermuizen

De te slopen bebouwing bleek op enkele plaatsen toegankelijk en geschikt voor vleermuizen. Het betrof trespas en houten gevelbekledingen, ruimten tussen golfplaten en isolatiemateriaal en muurplaten (balken) en spouwmuren. Vermoedelijk is een platdak via betimmeringen toegankelijk. Het te behouden gebouw was eveneens toegankelijk en potentieel geschikt voor vleermuizen.

Zowel de te slopen bebouwing als de te behouden bebouwing is beoordeeld als toegankelijk en geschikt voor gebouwbewonende soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleer-

muis en mogelijk laatvlieger. De bebouwing kan functie hebben als zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf en eventueel winterverblijf. Nader onderzoek is nodig om de aan- of afwezigheid van vleermuizen aan te tonen.

Dit nader onderzoek wordt dit seizoen (2013) conform het advies uitgevoerd.

Vogels

Het bouwblok zelf heeft voor broedvogels door het ontbreken van beplantingen weinig te bieden. Zeer algemene en flexibele soorten als merel en zanglijster kunnen op de meest onverwachte plekken broeden, ook in klimop aan de randen van het bouwblok. In de directe omgeving worden daarnaast algemene tuinvogels verwacht als heggenmus, winterkoning, vink en Turkse tortel.

Voor jaarrond beschermde gebouwbewonende soorten als huismus, gierzwaluw of uilen is de te slopen bebouwing beoordeeld als ongeschikt. Sporen van gebruik van de bebouwing door vogels werden niet aangetroffen. Het golfplaten dak bood beperkte toegang, echter wordt deze voor vogels véél te heet. Nestmateriaal werd niet aangetroffen. Geschikte plekken om te broeden waren afwezig. Ten tijde van het onderzoek (ochtendbezoek) werd huismus ten zuidoosten van het plangebied waargenomen. In het plangebied zelf werden geen mussen gehoord. De te behouden woning is mogelijk geschikt voor de huismus. Daar deze behouden blijft zijn effecten op de huismus niet te verwachten. Door desloopwerkzaamheden af te stemmen op het broedseizoen zijn effecten op broedende vogels in het plangebied zelf en de omgeving volledig uit te sluiten.

Overige soortgroepen

Voor de overige door de Flora- en faunawet beschermde soortgroepen ontbrak geschikt leefgebied.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Binnen het bouwblok, of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, zijn de volgende potentiële natuurwaarden aangetroffen:

- » Kans op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing en de te behouden woning;
- » Kans op de aanwezigheid van algemene broedende vogels (niet jaarrond beschermd);
- » Nesten van huismus in de nabijheid van het plangebied (jaarrond beschermd), potenties voor de huismus in de te behouden bebouwing.

Aanbevelingen

Nader onderzoek

Aanbevolen wordt nader onderzoek uit te voeren naar vleermuizen met een bat detector conform het vleermuizenprotocol versie 2013 (GaN, maart 2013) naar de volgende functies: kraamverblijf, zomerverblijf, paarverblijf en winterverblijf. Dit onderzoek dient te bestaan uit twee bezoeken in de periode midden mei - midden juli en twee bezoeken in de periode midden augustus - 1 oktober. Allen met een minimale tussenpoos van 20 tot 30 dagen. De bezoeken in het voorjaar worden, doordat mogelijk laatvlieger aanwezig is, in de avond uitgevoerd. Voor het aantonen van zomerverblijven is tevens een ochtendbezoek voor alle soorten noodzakelijk. Voor dit doel wordt in het najaar vóór 1 september minimaal één bezoek in de nacht tot de ochtend / zonsopkomst uitgevoerd. Functies kunnen op deze wijze afdoende worden aangetoond.

Buro Maerlant voert in 2013 onderzoek naar vleermuizen uit conform bovenstaand advies.

Preventieve maatregelen broedvogels

Aanbevolen wordt tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Derhalve wordt aanbevolen deze werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor de meeste vogels is dit de periode half maart tot augustus. Indien men vroeg in het voorjaar start met de werkzaamheden is het zondermeer mogelijk deze voort te zetten in de broedperiode: vogels zullen de activiteiten accepteren óf elders broeden. Sloop (ook in de nabijheid van het te behouden pand) dient men in ieder geval ruim buiten het broedseizoen uit te voeren.

Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, en J.B.M. Thissen, 1992.
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Diepenbeek, A. van, 1999.
Veldgids Diersporen (tweede druk, 2003). KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Meijden, R. van der, 2005. Heukel's flora van Nederland. Wolters-Noordhoff, Groningen.

Internet

- » Google Earth
- » www.rijksoverheid.nl/ministeries/eleni
- » <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

Buro Maerlant Dorpsstraat 17 4271 AA Dussen
T 085 877 86 85
E info@BuroMaerlant.nl | www.BuroMaerlant.nl
KvK 18091206

Berkel-Enschot Kerkstraat 16
Notitie Flora- en faunawet